

**ทัศนคติและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่อยู่รอบวัดไชยวัฒนาราม
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

**Attitudes and quality of life of residence in communities around
Wat Chaiwatthanaram, Phra Nakhon Si Ayutthaya**

**ณัฐพิชัย ทานัน มงคล ศิริสุนทร ภัครพล แสนใจ ลัดดากร นิยมประพันธ์
และ ชนกนารถ ราชภักดี**

**Nathapichai Thanan, Mongkhon Sirisunthon, Phakharaphon Saenjai,
Laddakorn Niemprapan and Chanoknat Ratchaphakdee**

สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จ.ปทุมธานี 12110

Department of Tourism, Faculty of Liberal Art, Eastern Asia University, Pathumthani 12110

E-mail: phatthana_th@mutto.ac.th โทร. 089-9289090

Received 5/2/2567

Revised 13/12/2567

Accepted 22/12/2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่อยู่รอบวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในบริเวณพื้นที่วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2) ศึกษาทัศนคติของคนในบริเวณพื้นที่วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (3) เพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนท่องเที่ยว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้คำถามแบบมีโครงสร้าง (2) การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง สิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคค่อนข้างครบครัน เมื่อเกิดปัญหาก็มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดูแลบ้างเป็นบางครั้ง แต่ปัจจุบันก็ยังมีปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามมาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้และมีรายได้จากภาคการท่องเที่ยว ทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวรู้สึกดีมีทัศนคติด้านบวกต่อแหล่งท่องเที่ยวเพราะนอกจากแหล่งท่องเที่ยวนี้ จะสร้างชื่อเสียงให้กับคนในพื้นที่แล้วแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ยังเป็นแหล่งเศรษฐกิจหลักที่ทำให้คนในชุมชนเกิดรายได้ เกิดอาชีพที่มั่นคงสามารถสร้างรายได้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้ ทัศนคติที่มีต่อนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกดี ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวไม่มีความรู้สึกหรือว่าทัศนคติที่มีด้านลบต่อนักท่องเที่ยว นอกจากนี้นักท่องเที่ยวก็ยังเป็นนักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เคารพกฎของสังคมเคารพต่อวัฒนธรรมประเพณีไทยไม่รบกวนวิถีชีวิตของคนในชุมชน การออกแบบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านร่างกายและจิตใจ ควรมีการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนป้องกันเชื้อโรคติดต่อและการตรวจสุขภาพให้แก่คนในชุมชนท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่เหมาะสม ด้านการจัดการการจราจรควรมีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่จราจรลงพื้นที่อยู่ประจำบริเวณถนนหน้าวัดไชยวัฒนารามเพื่อดูแลการจราจรบริเวณดังกล่าวจะทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบและลดปัญหาการเกิดอุบัติเหตุในบริเวณรอบชุมชน ด้านบริหารจัดการร้านค้า ควรมีการพัฒนาในการออกแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถมีสินค้าที่หลากหลายและมีรูปแบบเอกลักษณ์ที่ทันสมัยมากขึ้น

คำสำคัญ: ทัศนคติ คุณภาพชีวิต วัดไชยวัฒนาราม

Abstract

The purpose of the research on “Attitude and quality of life of people in the community surrounding Wat Chaiwatthanaram, Phra Nakhon Si Ayutthaya” has the objectives to (1) study the

quality of life of people in the area of Wat Chaiwatthanaram; Phra Nakhon Si Ayutthaya Province (2) Study the attitude of people in the area of Wat Chaiwatthanaram. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province (3) to study problems that arise with the quality of life of people in the area of Wat Chaiwatthanaram This research is qualitative research by (1) in-depth interviews using Structured interviews (2) researching information from Documentary research. The research findings indicate that the quality of life in the community is at a moderate level. The community is relatively well-equipped with facilities and public utilities. When problems arise, relevant agencies occasionally provide support; however, minor issues remain unresolved. The community generates income primarily from the tourism sector. The community's attitude toward local tourist attractions is positive, as these attractions not only enhance the reputation of the area but also serve as a key economic driver. They provide stable employment opportunities and generate income related to tourism. Similarly, the community holds favorable attitudes toward tourists, exhibiting no negative perceptions. Tourists are generally respectful, adhering to societal rules and Thai cultural traditions, and do not disrupt the local way of life. Recommendations for improving the quality of life in the community include both physical and mental well-being. Measures should focus on regular health check-ups and disease prevention for community members in tourist areas at appropriate intervals. Regarding traffic management, dedicated traffic personnel or authorities should be stationed near the road in front of Wat Chaiwatthanaram to regulate traffic, ensuring orderliness and reducing accidents around the community. In terms of managing local businesses, efforts should be made to develop and redesign products to offer greater variety and incorporate modern, distinctive designs. This would enhance the economic opportunities for community members and increase the appeal of local products.

Keywords: Attitude, Quality of life, Wat Chaiwatthanaram

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณสถานเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในปัจจุบัน เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในทางวัฒนธรรมและสังคม ทั้งยังเป็นการเดินทางที่ได้ท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและทางประวัติศาสตร์และได้เพลิดเพลินไปกับสถานที่ท่องเที่ยวและยังได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องประวัติศาสตร์และด้านโบราณคดีที่อยู่บนพื้นฐานของคุณภาพชีวิตและทัศนคติของคนในท้องถิ่นและยังมีจิตสำนึกต่อการดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมและแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของสภาพแวดล้อมในบริเวณนั้นอีกด้วย

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีอยุธยาเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งที่มีความโดดเด่นและมีความสวยงามในภูมิภาคเอเชีย ด้วยลักษณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ ในปี 2015 ทาง UNESCO ได้ขึ้นทะเบียนอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีอยุธยาเป็นมรดกโลกภายใต้ชื่อ “นครประวัติศาสตร์พระนครคีรีอยุธยา” อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีอยุธยามีเนื้อที่ประมาณ 1,810 ไร่ โดยแหล่งการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครคีรีอยุธยาก็มีโบราณวัตถุและโบราณสถานจำนวนมาก อาทิ วิหารและพระราชวังต่าง ๆ ดังนั้น อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีอยุธยาจึงนับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากอีกแห่ง ทั้งยังเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงอันโดดเด่นและได้รับความนิยมและยังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยที่มาเดินทางชมสถานที่แห่งนี้เป็นประจำจำนวนมาก

วัดไชยวัฒนารามตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านตะวันตก เป็นวัดที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยม มีฐานะเป็นพระอารามหลวง สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โปรดฯ ให้สร้างขึ้น ณ บนที่ดินซึ่งเป็นนิเวศสถาน

ของพระราชชนนี ในปีที่ได้ตั้งขึ้นเสวยราชย์ พ.ศ. 2173 และสถาปนาให้เป็นวัดฝ่ายอรัญวาสี เพื่ออุทิศถวายพระชนนีและเพื่อเฉลิมพระเกียรติของพระองค์เมื่อครั้งที่พระองค์ทรงได้เขมรเป็นเมืองขึ้น โดยทางโบราณสถานภายในวัดก็จะประกอบด้วยปราสาทขนาดใหญ่เป็นประธานของวัด และมีปราสาทมุมตั้งอยู่ฐานไพทีเดียวกัน ล้อมรอบด้วยระเบียงคด มีพระอุโบสถสร้างอยู่ทางด้านหน้านอกเขตระเบียงคด ถ้ามองในมุมมองแผนผังในทางตั้ง ก็จะเห็นว่าส่วนประธานของวัดเป็นกลุ่มปราสาท 5 ยอด มีปราสาทประธานอยู่กลางส่วนปราสาทบริวาร อยู่ที่มีมุมทั้ง 4 กลุ่ม ปราสาทล้อมรอบด้วยระเบียงคด ตามแนวระเบียงคดตรงทิศทั้งแปดมีเมรุตั้งประจำอยู่ทุกทิศ โดยเมรุดังกล่าวนี้ เป็นอาคารทรงปราสาทยอดปราสาทที่สร้างสูงพินขึ้นมาจากหลังคาระเบียงคดมาก และที่ตั้งอันสมบูรณ์ของกลุ่มปราสาทเหล่านี้ คือ ยอดปราสาทแปดองค์ล้อมรอบยอดปราสาทประธานรวมเป็นเก้ายอด ซึ่งเป็นภาพในทางตั้งที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในพุทธศาสนายุคยาที่สร้างมาก่อน แสดงให้เห็นถึงคติในเรื่อง การจำลองจักรวาลในพุทธศาสนา (กรมศิลปากร, 2543)

ดังนั้น จากการที่วัดไชยวัฒนารามได้รับความนิยมจากการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมาหลังจากกระแสนักท่องเที่ยวตามรอยละครเรื่องบุพเพสันนิวาส จึงทำให้คนในชุมชนบริเวณวัดได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาอย่างไม่ขาดสาย คนในชุมชนได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนหลายคน หลายครอบครัว มีอาชีพ มีรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวที่วัดไชยวัฒนาราม ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยววัดไชยวัฒนาราม อาทิ ปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีมากจนเกินไป ปัญหาความขัดแย้งของคนในพื้นที่ ปัญหาด้านการจราจร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินชีวิตประจำวันของคนในบริเวณนี้บางส่วน เนื่องจากผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การท่องเที่ยวที่นั่นไม่ได้มีเพียงผลดีเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะมีผลกระทบต่อผู้คนบางส่วนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงอยากจะทราบถึงทัศนคติของผู้คนที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่วัดไชยวัฒนาราม และอยากจะศึกษาถึงชีวิตความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตของผู้คนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปต่อยอดเพื่อหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยววัดไชยวัฒนารามและนำข้อมูลไปปรับปรุงให้แหล่งท่องเที่ยววัดไชยวัฒนารามเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณภาพสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในบริเวณพื้นที่วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของคนในบริเวณพื้นที่วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนท่องเที่ยว

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติและคุณภาพชีวิตของคนที่อยู่ใน บริเวณวัดไชยวัฒนาราม อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อยู่ใกล้บริเวณวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ ชาวบ้านที่อยู่ใกล้บริเวณวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาเรื่อง ทัศนคติและคุณภาพชีวิตของคนในบริเวณวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน
  - 3.1 ศึกษาด้านทัศนคติที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว ณ วัดไชยวัฒนาราม ต.บ้านป้อม อ.พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
  - 3.2 ศึกษาด้านคุณภาพชีวิตของคนในบริเวณวัดไชยวัฒนาราม ต.บ้านป้อม อ.พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา เริ่มดำเนินการศึกษาตั้งแต่ เดือนมกราคม 2566 ถึง เดือนธันวาคม 2566

2. การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

Suwan, Prapa-pen (1977) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นความเชื่อที่ส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคลใดบุคคลหนึ่ง สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ สภาพแวดล้อม และอื่น ๆ รวมทั้งลักษณะการแสดงออกที่บอกถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคติเป็นสิ่งที่มีการปฏิบัติ พฤติกรรมที่แสดงออก แต่ทัศนคติไม่ใช่สิ่งจูงใจหรือแรงผลักดัน แต่เป็นสภาพของความพร้อมที่จะตอบโต้และแสดงให้รู้

Kitthisongkhram, S. (2018) ได้กล่าวถึงคำว่า ทัศนคติ ไว้ว่า คือ สภาวะที่มีความพร้อมทางด้านอารมณ์และจิตใจที่ข้องเกี่ยวกับความรู้สึกหรือความคิดและมีแนวโน้มในด้านของพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ที่ส่งผลต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ไปในทางหนึ่งและยังคงสภาวะความพร้อมทางจิตใจนี้ต้องอยู่ไปอีกนานพอควร

โดยสรุป ทัศนคติ ในที่นี้เป็นเรื่องของ จิตใจ พฤติกรรมการแสดงออก การเรียนรู้และประสบการณ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตอบสนอง และการเปิดรับในสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับมา ซึ่งก็เป็นไปได้ทั้งทางที่ดีและทางที่ไม่ดี ทัศนคติดังกล่าวมีส่วนในการแสดงปฏิกิริยาในด้านพฤติกรรม ดังนั้น ทัศนคติ จะประกอบด้วย การตอบสนองในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึก แสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

UNESCO (1981) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกและพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้นสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสมบูรณ์ มีความสุข ทั้งร่างกาย จิตใจ และยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดี ขณะเดียวกันก็ยังสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลและเหมาะสม รวมทั้งยังสามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์และพัฒนาในส่วนของตนเอง และส่วนของสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ซึ่งดูได้จาก

1. รายได้ของครอบครัวที่พอเพียงแก่การดำรงชีวิต
2. การมีงานทำที่เพียงพอแก่การดำรงชีพ
3. การศึกษาและอัตราการเรียนรู้ของประชาชนในประเทศ
4. โอกาสการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ
5. การมีเอกราชของชาติที่ปราศจากการแทรกแซงครอบงำจากรัฐบาลอื่น ๆ

Community Development Department (1994) คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีพของมนุษย์อยู่ในระดับที่เหมาะสมตามมาตรฐานความจำเป็น ที่ได้มีการกำหนดไว้ในส่วนของสังคมหรือในช่วงเวลาหนึ่งคือ การที่ประชาชนนั้น ๆ จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ก็ต่อเมื่อ ประชาชนในครอบครัวหรือชุมชนนั้นจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่บรรลุตามพื้นฐานครบถ้วนทุกประการ ซึ่งเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานที่กำหนดไว้แล้วนั้นสามารถปรับเปลี่ยนไปได้ตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในขณะนั้น

Hamsupho, S. (2000) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง วิถีชีวิตของบุคคล ที่สามารถดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้คนในสังคมได้อย่างเหมาะสมและไม่ก่อปัญหาทางด้านสังคม อีกทั้งยังเป็นชีวิตที่ยังคงมีความสุข ความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจสามารถดำรงชีวิตได้ โดยแบ่งคุณภาพชีวิตเป็น 3 ประการ คือ

- 1) ด้านร่างกาย คือ บุคคลนั้นต้องมีสภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง อันเป็นผลมาจากปัจจัยพื้นฐานที่เหมาะสม และได้มาตรฐาน
- 2) ด้านจิตใจ คือ บุคคลนั้นต้องมีสภาวะทางจิตใจที่สมบูรณ์ ร่างกายแข็งแรง เข้ากับผู้อื่นได้ดี และมีความสุขพึงพอใจในชีวิตของตนเอง ทั้งครอบครัว สิ่งแวดล้อม และสังคมที่มีความปลอดภัยในทรัพย์สินและชีวิต
- 3) ด้านสังคม คือ บุคคลที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้แบบแผนที่ใช้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติและค่านิยมของสังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติ

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Kitthisongkham, S. (2018) ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูล เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อละครโทรทัศน์ เรื่องบุพเพสันนิวาสที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่เชิงประวัติศาสตร์ที่วัดไชยวัฒนารามพบว่า ข้อมูลพฤติกรรมในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดไชยวัฒนาราม เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อชมศิลปะและวัฒนธรรมประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อชมโบราณสถานโบราณวัตถุ ที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ไทย ต่อมาคือการเดินทางมาท่องเที่ยว เพื่อทำบุญไหว้พระเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการเดินทางมาท่องเที่ยว เพราะละครเรื่องบุพเพสันนิวาส การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ การเดินทางมาท่องเที่ยว เพราะมีความน่าดึงดูดและน่าสนใจ การเดินทางมาท่องเที่ยว เพื่อผ่อนคลายและพักผ่อนหย่อนใจ รองลงมาตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มาท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดและวันหยุดราชการ

Jantarakhad, P. (2022) งานวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนตำบลบางกระบือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน และศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของชาวบ้านในชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามหลายข้อที่มีระดับมาก พบว่า การสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมอาชีพให้คนในชุมชน ทำให้ทัศนคติของคนในชุมชนอยู่ในระดับที่ดี ทำให้เกิดการจ้างงานมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านในชุมชนเกิดความหวงแหนในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

Praditpol, P. (2010) งานวิจัย เรื่องคุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์ กรณีศึกษา โฮมสเตย์บ้านปราสาท อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา ได้สรุปผลของงานวิจัยว่า เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต พบว่าองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตมากที่สุด รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านสังคมองค์ประกอบด้านสุขภาพ และองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ และจากการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาทด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อมพบว่า ประชาชนส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาททุก ๆ ด้านส่งผลดีมากกว่าผลเสีย การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวนอกจากจะช่วยกระจายรายได้และทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้นแล้วยังทำให้คุณภาพชีวิตด้านสังคมดีขึ้นด้วย

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงทัศนคติและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่อยู่รอบวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกพื้นที่การศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดดังนี้

3.1 การเลือกพื้นที่การศึกษา

ทางผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่บริเวณวัดไชยวัฒนารามและในบริเวณตำบลบ้านป้อม อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชากรที่ใช้ในการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มแรก เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพและอาศัยอยู่ใกล้บริเวณวัดไชยวัฒนาราม กลุ่มที่สอง เป็นผู้ที่อาศัยอยู่นอกบริเวณวัดไชยวัฒนารามแต่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอบ้านป้อม ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติและคุณภาพชีวิต ของผู้คนในบริเวณวัดไชยวัฒนาราม เพื่อที่จะนำข้อมูลมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปต่อยอดเพื่อหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาต่อไป

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการดังต่อไปนี้

3.3.1 การค้นหาข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหนังสือวารสาร วรรณกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของทัศนคติและคุณภาพชีวิตในทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3.2 การสำรวจข้อมูลของชุมชน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ชุมชนบ้านป้อมบริเวณวัดไชยวัฒนารามและบริเวณอื่น ๆ โดยรอบเพื่อสังเกตชีวิตความเป็นอยู่วิถีชีวิตคุณภาพชีวิตสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคม เป็นการสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อนำเอาข้อมูลมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และเพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงบริบท วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ ชุมชนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.3.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสอบถามข้อคำถามที่ผู้จัดทำวิจัยได้เตรียมไว้โดยจะมีการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ไว้ 2 กลุ่ม นั่นคือกลุ่มตัวอย่างแรกที่เป็นผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณวัดไชยวัฒนาราม และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 ที่เป็นผู้คนที่อาศัย อยู่บริเวณอื่น ๆ นอกขอบ แต่ยังมิถุนานอยู่ในอำเภอบ้านป้อม โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามที่ผู้วิจัยเตรียมไป โดยผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึกและการบันทึกเสียง (ขออนุญาตกลุ่มตัวอย่าง) เพื่อให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับบริบทของชุมชนความคิดเห็นทัศนคติ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์กันคนในสังคม ตลอดจนความต้องการและ ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการจดบันทึกข้อมูล การอัดเสียง สัมภาษณ์ รวมถึงภาพถ่ายทำการจัดระบบหมวดหมู่ (ขออนุญาตกลุ่มตัวอย่าง) กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interviews) นั้น มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) โดยวิธีการวิเคราะห์ อันจะดำเนินการกระบวนการตาม แนววิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก หรือแบบแผนหลักที่พบในข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นนำประเด็นหลักมาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อยและหัวข้อย่อย เป็นกระบวนการ วิเคราะห์โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวม ไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทาง การวิจัยเชิงคุณภาพ

4.2 การตรวจสอบข้อมูล

4.2.1 ด้านระยะเวลา ผู้วิจัยสัมภาษณ์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน แต่ต่างเวลากัน เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จะเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

4.2.2 ด้านบุคคล ผู้วิจัยใช้วิธีการถามข้อมูลจากชุดแบบสัมภาษณ์ชุดเดียวกัน แต่ผู้ให้ข้อมูลจะแตกต่างกัน คือ กลุ่มตัวอย่างแรกที่อยู่บริเวณวัดไชยวัฒนารามและกลุ่มตัวอย่างที่สองที่อยู่บริเวณรอบนอกวัดไชยวัฒนาราม แต่อยู่ใน บริเวณตำบลบ้านป้อม เพื่อตรวจสอบว่าคำตอบที่ได้จะเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

4.2.3 ด้านสถานที่ ผู้วิจัยถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากชุดแบบสัมภาษณ์ชุดเดียวกัน แต่ต่างสถานที่กัน เช่น สถานประกอบการ ร้านค้า ร้านอาหาร ที่พักอาศัย ในบริเวณวัดไชยวัฒนาราม หรือที่อื่น ๆ เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้ จะแตกต่างกันหรือเหมือนเดิม

5. ผลของการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน 1) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ 2) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้การศึกษาจากการสำรวจข้อมูลของชุมชน ในเรื่องของทัศนคติและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่อยู่รอบวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) โดยใช้คำถามแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 25 คน ผลการศึกษามีประเด็นและสาระสำคัญ ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการสัมภาษณ์

พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ ของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 25 คน

โดยเป็นเพศชาย 9 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 เพศหญิง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00

มีอายุระหว่าง ต่ำกว่า 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.00 อายุ 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 อายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 อายุ 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.00 อายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.00

สถานภาพสมรส โสด คิดเป็นร้อยละ 36.00 สมรส คิดเป็นร้อยละ 60.00 หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 4.00

มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.00 มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.00 ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 12.00 ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.00

อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.00 รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 16.00 ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 16.00 เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 16.00 ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 4.00 รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 12.00 พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 12.00 แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.00 อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 4.00

และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.00 รายได้ 10,000 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.00 รายได้ 16,000 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.00 รายได้ 21,000 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.00 รายได้ 31,000 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 8.00

5.1.2 การกำหนดประเด็นวิเคราะห์

การกำหนดประเด็นวิเคราะห์โดยการนำคำถามของการวิจัยมาแตกเป็นประเด็นสำคัญแล้วให้รหัสแทนคำแต่ละคำ ดังนี้

1. ความรู้สึกที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวให้รหัสเป็น A โดยกำหนดประเด็นย่อยต่าง ๆ ให้รหัสเป็น A1 ด้านบวก A2 ด้านลบ

2. สาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนในชุมชนให้รหัสเป็น B โดยกำหนดประเด็นย่อยต่าง ๆ ให้รหัสเป็น B1 ชยะ B2 ถนนและการจราจร B3 มลพิษทางอากาศ B4 โรคติดต่อ B5 การไม่เข้าใจในขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทย B6 กำลังซื้อของนักท่องเที่ยว

3. ความต้องการในการพัฒนาให้รหัสเป็น C โดยกำหนดประเด็นย่อยต่าง ๆ ให้รหัสเป็น C1 สถานที่ท่องเที่ยว C2 สาธารณูปโภค C3 การบริการ

4. เศรษฐกิจในชุมชนให้รหัสเป็น D โดยกำหนดประเด็นย่อยต่าง ๆ ให้รหัสเป็น D1 ดีขึ้น D2 แย่ลง

5. การเข้ามาแก้ไขปัญหาของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องให้รหัสเป็น E โดยกำหนดประเด็นย่อยต่าง ๆ ให้รหัสเป็น E1 เข้ามาแก้ไขปัญหาอยู่เสมอ E2 เข้ามาแก้ไขปัญหาอยู่บางครั้ง E3 ไม่เคยเข้ามาแก้ไขปัญหาเลย

6. รูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้รหัสเป็น F โดยกำหนดประเด็นย่อยต่าง ๆ ให้รหัสเป็น F1 ความขัดแย้ง F2 การร่วมมือกัน

การแทนค่าสัญลักษณ์

A1 ด้านบวก แทนสีม่วง A2 ด้านลบ แทนสีฟ้า

B1 ขยะ แทนสีน้ำเงิน B2 ถนนและการจราจร แทนสีเขียว B3 มลพิษทางอากาศ แทนสีส้ม

B4 โรคติดต่อ แทนสีแดง B5 การไม่เข้าใจในขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทย แทนสีเหลือง

B6 กำลังซื้อของนักท่องเที่ยว แทนสีเหลืองอ่อน

C1 สถานที่ท่องเที่ยว แทนสีชมพู C2 สาธารณูปโภค แทนสีเขียวเข้ม C3 การบริการ แทนสีเทาเข้ม

D1 ดีขึ้น แทนสีเทาอ่อน D2 แย่แย่ แทนสีน้ำตาล

E1 เข้ามาแก้ไขปัญหาอยู่เสมอ แทนสีครีม E2 เข้ามาแก้ไขปัญหาอยู่บางครั้ง แทนสีแดงเข้ม

E3 ไม่เคยเข้ามาแก้ไขปัญหาแทนสีเขียวมันต์

F1 ความขัดแย้ง แทนสีดำ F2 การร่วมมือกัน แทนสีบานเย็น

5.1.3 การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิจัย

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิจัย

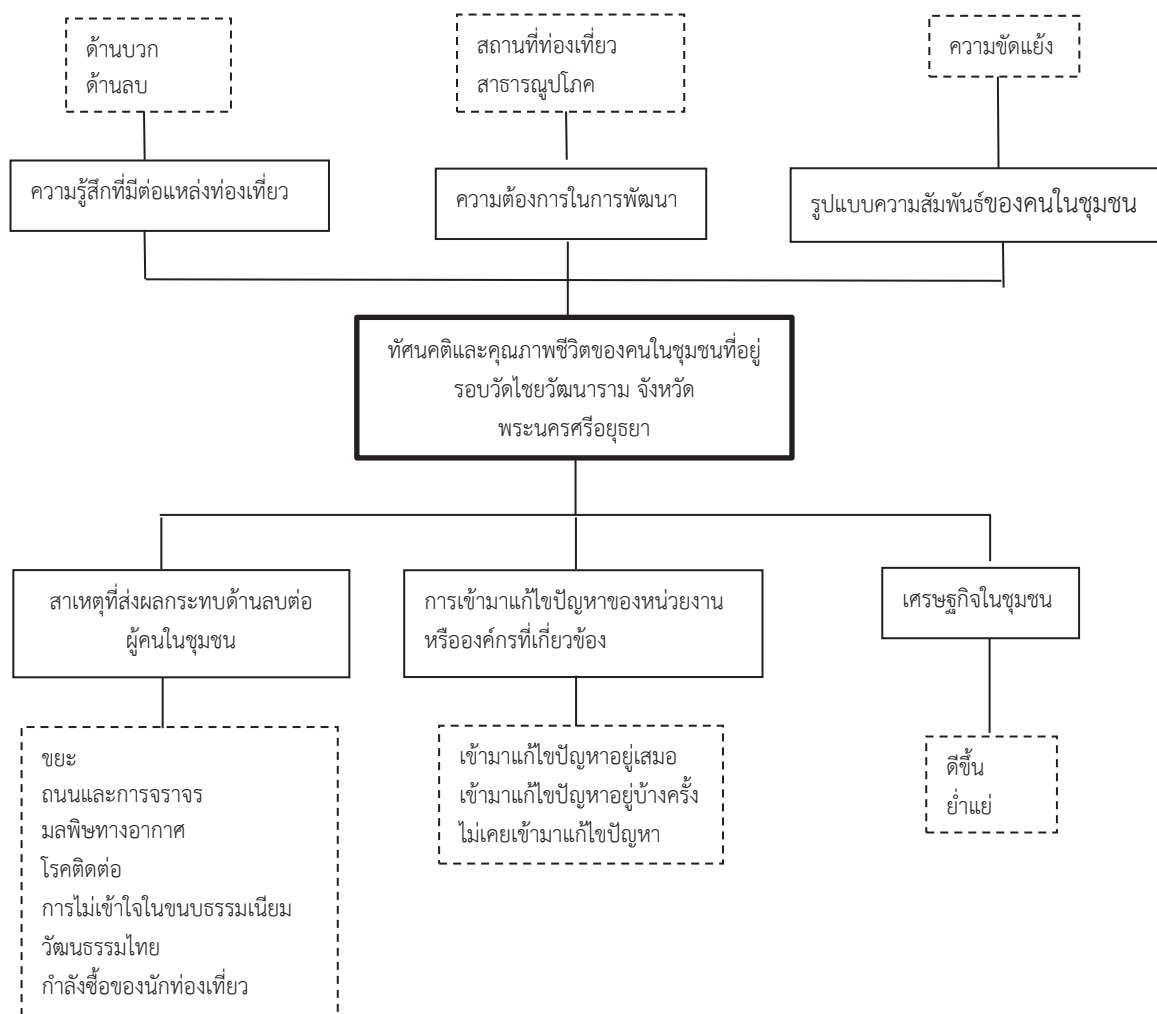
ID1	มันก็คิดว่ามันไม่ได้ตรงที่ไม่มีหน่วยงานไหนพัฒนาอะไรเลย ถนนหนทางจราจรไม่มีเลย E3 ก็รู้สึกว่ามันแล้วตัวนักท่องเที่ยวก็ช่วยกันดูแลก็ขยะได้ดีมากเลย A1 ผลกระทบด้านลบ มี ผลกระทบที่ผู้คนเริ่มประหยัทรัพย์ การซื้อพอร์ตเรื่องเงินน้อยลง ไม่ได้เตรียมเงินกันมาเยอะเหมือนสมัยก่อน B6 ส่วนได้ส่วนเสีย ก็มีรายได้จากเรื่องบุพเพที่มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น มาตามรอยการเกิด ผลกระทบที่ประชาชนแถวนี้ได้รับได้เพิ่ม มีงานเพิ่มและก็มีรายได้ของได้เพิ่มด้วย D1 ผลเสียก็คือถนนพังด้วยแล้วก็ทรุดตัว B2 แล้วตัวจังหวัดก็ไม่ได้มาช่วยซื้อพอร์ตเลย จะเอาแต่ในวัดไชยอย่างเดียว รอบนอกไม่มีการพัฒนา E3 เศรษฐกิจของเขาลงไม่ดีขึ้นเลย ก่อนโควิดดีกว่านี้เยอะมาก D2 หน่วยงานดูแลเป็นบางส่วน ดูแลไม่เยอะส่วนมากดูแลแค่แหล่งท่องเที่ยว ตัวชุมชนมีแค่ อ.ส.ม ดูแลปกติทั่วไป E2 อย่างอื่นไม่มีอะไรแล้วความขัดแย้งไม่มี มีแต่เรียกแล้วไม่อยากจะเข้าร้าน ผลเสียไม่มี
ID2	มันก็ดีขึ้นนะ ทำให้เราได้มีรายได้โดยไม่ต้องออกไปนอกพื้นที่ รู้สึกดีขึ้นนะ A1 ไม่มี นักท่องเที่ยวทุกคนน่ารัก ส่วนเสียน่าจะไม่มี เพราะเมื่อก่อนตรงนี้เป็นป่าไผ่ แต่ส่วนได้จะมีทำให้คนในแถวนี้มีรายได้เพิ่มขึ้น D1 เมื่อก่อนมันเป็นป่าหนองพวกที่มีอยู่มาก ก็มาลงเดินที่กันมีบ้านไม่กี่หลังเอง ก็จะได้มีรายได้ รายได้เยอะ แต่ว่าจริงๆนะ ตอนนี้นะเขาไม่พัฒนาเลยนะ เรื่องถนนหนทาง ก็มีหน่วยงานมาดูแลแต่ดูแลไม่ดี E2 เหมือนตอนที่อยู่ที่ไผ่ใหม่ถ้าผู้ดูแลเขาจะเอาเรื่องมาคิด พวกกระบวนการจะดีกว่านี้เยอะ ตำรวจจราจรก็ยังไม่เลยแล้วรถก็ชนกันบ่อย B2 ที่ก็ไม่รู้ใช้ไหมว่าหน่วยงานไหนที่ดูแล แต่ไม่มีเลย เวลาที่มีผู้คนที่มาจะมีรถมาติดบ้างแต่ไม่มีเลย C2 ตัววัดไชยจะมีกรมศิลปวัตถุดูแลอยู่ เพราะว่าเมื่อก่อนรายได้เยอะนะ แล้วตัวเงินก็เยอะแต่ตอนนี้รายได้ลด แต่ช่วงนี้ที่พื้นรายได้เริ่มกลับมาดี คนมาเที่ยวเยอะ D2 อันนี้ไม่รู้เหมือนกันเพราะที่ที่มายุ่งตอนกระแสนุพเพ แต่ที่เข้ามาก็ไม่มีนะ มันอาจจะจะเป็นแหล่งเชื้อโรคใหม่ก็ได้ต่างคนต่างมาต่างถิ่นไผ่ใหม่ เดินทางแล้วเอาเข้ามาเขาก็ไม่รู้แหละ B4
ID3	อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวก็ตรงที่เราสามารถหารายได้เสริมจากนักท่องเที่ยวได้ อย่างพวกขายของ ดีมากทำให้ชุมชนคึกคักไม่เงียบเหงา A1 นักท่องเที่ยวบางคนก็ทิ้งขยะไม่เป็นทาง B1 การจราจรก็ติดขัด B2 ทำให้มีคนรู้จักสถานที่มากขึ้น ผู้คนเดินทางมาเที่ยวกันมากขึ้น ก็ทำให้คนในชุมชนเกิดอาชีพ และสร้างรายได้ A1 ไม่มี นอกจากรถติดเป็นบางครั้ง B2 เศรษฐกิจก็ค่อยๆฟื้นตัวขึ้น แต่ก็ไม่ได้เท่าเมื่อก่อน D1 มีแค่พวก หน่วยงาน อ.บ.ต เข้ามา ส่วนแหล่งท่องเที่ยวเป็นของทางกรมศิลปวัตถุดูแล E2 ไม่มี ไม่มี ถ้าเข้ามาใช้ร้านค้าแม่ค้าแม่ขายก็เกิดผลประโยชน์
ID4	ก็มีความสุขดีนะ วิถีชีวิตเรียบง่ายปกติ รู้สึกดีขึ้นเพราะ ชุมชนมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น แม่ค้าพ่อค้าก็ขายของได้รายได้ดีขึ้น A1 ในปัจจุบันผู้คนตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้นนะ ส่วนตัวยังไม่ค่อยเห็นผลกระทบสักเท่าไร ส่วนเสียน่าจะไม่มีนะ มีแต่ส่วนดีที่นักท่องเที่ยวก็มาเยอะขึ้นนะ เศรษฐกิจจะดีกว่านี้ขึ้นมากกว่าแต่ก่อน คนในชุมชนมีรายได้มากขึ้นจากการท่องเที่ยว จากการค้าขายบ้าง เปิดร้านเช่าชุด ประมาณนี้ D1 อาจจะมี ความวุ่นวายเกิดขึ้น เพราะจากผู้คนที่เดินทางเข้ามา การจัดการระเบียบอาจจะทำได้ค่อนข้างลำบาก C1 เช่น การทิ้งขยะ B1 การจราจร B2 ปัจจุบันก็ดีขึ้นเรื่อยๆก็มีส่วนของอบต.บ้านป้อม เข้ามาดูแลในชุมชน ดูเรื่องถนน ขยะ อะไรแบบนี้ E1 น่าจะไม่มีเลยนะคะ ไม่มีคะ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ID5	รู้สึกดี รู้สึกดีใจภูมิใจที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในชุมชนตัวเอง A1 ก็มีบ้าง แต่ไม่ขอพูด รายได้ดี คนมาเที่ยวเยอะขึ้น แหล่งท่องเที่ยวที่ดี ทำให้จังหวัดมีรายได้ คนมีอาชีพ A1 มีผลเสีย เรื่องของวัยรุ่นมาเยอะขึ้น ไม่ดีเลย เจอโควิดมาไม่ดีเลย D2 ไม่มีคนมาดูแล E3 มีเรื่องการทะเลาะวิวาท F1 รู้สึกไม่ดีเลย เพราะมันเป็นส่วนรวมของชุมชน อยากให้มีการแยกกันใช้ A2
ID6	ก็คิดว่าที่แถวบ้านเรามีแหล่งท่องเที่ยว แล้วมีผู้คนต่างถิ่นเดินทางเข้ามา คิดว่าไม่เจ็บบ้าง ดีครับ ชุมชนไม่เจ็บบ้าง แล้วคนทำคนในชุมชนได้เกิดอาชีพและกระจายรายได้ A1 ไม่มีส่วนมากเป็นปัญหาอะไรเล็กน้อย B1 ส่วนได้คืออย่างผมสามารถหารายได้พิเศษได้ช่วงตอนปิดเทอม จากการเอาของไปขาย ส่วนเสียมีแค่การจราจรติดขัดแค่ช่วงวันหยุด B2 มีผลดีมากตรงที่แม่ค้า แม่ขาย ร้านค้า ร้านอาหารหรือพวกร้านที่เปิดเช่าชุดมีรายได้เพิ่มมากขึ้น D1 ไม่มี ไม่ค่อยมีฝรั่งเดียว นี่เขาเรียนรู้วัฒนธรรมไทยและพวกขนบธรรมเนียมดี นักท่องเที่ยวน่ารัก ก็เริ่มดีขึ้นจากตอนสถานการณ์โควิดเยอะ D1 มีแค่หน่วยงานท้องถิ่นอย่างพวก อบต. แค่นี้สถานที่ท่องเที่ยวพวกกรมศิลปากรเป็นคนดูแลจัดการเอง E1 มีเรื่องเล็กน้อย แต่ชุมชนอะมีที่พวกแม่ค้าแย่งลูกค้ากัน ทะเลาะกันอยู่ F1 ไม่มี เพราะไม่ได้เกิดการแย่งกัน มีแต่ผลดีซะมากกว่า
ID7	ก็ดีค่ะ ทำให้คนมีอาชีพมีลูกค้าเพิ่มขึ้นมา ก็ดีใจค่ะ เพราะเป็นสถานที่ที่เกี่ยวกับ A1 ไม่มีเลยค่ะ มีแต่ส่วนได้ค่ะ ส่วนเสียไม่มี สร้างอาชีพได้ให้หลายคน ก็มีความเจริญเข้ามา นักท่องเที่ยวก็เยอะ พ่อค้าแม่ค้าก็ขายของได้ A1 ไม่มีปัญหาเลย ค่ะ มันก็พึ่งจะดีขึ้นค่ะ เพราะว่าตอนโควิดเขาก็สั่งห้ามขายอะเนาะก็ไม่มีรายได้กันในตอนนั้น D1 ก็มีอบต.เข้ามาดูแลเรื่องทั่วไป เรื่องอะไรต่างๆก็แจ้งได้ E1 ก็จะเป็นทางวัดขายอะคะก็มีอยู่แล้วเรื่องร้านเช่าชุด แย่งลูกค้ากัน ก็มีอยู่แล้วอะคะประจำแถวนั้น ต่างคนต่างแย่งลูกค้ากัน F1 ไม่มีอะค่ะ มีแค่เรื่องรถติดธรรมดาคนมันเยอะเจริญขึ้นรถก็เยอะขึ้น B2
ID8	ก็คิดว่าที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว รู้สึกดีมากครับ เพราะทางชุมชนก็มีรายได้มากขึ้น สร้างงานสร้างอาชีพให้กับผู้คนในบริเวณนี้ด้วย A1 ไม่มีนะครับ มีแต่ส่วนดีครับ เศรษฐกิจก็ดีขึ้น ชุมชนมีการพัฒนามากขึ้นกว่าแต่ก่อน D1 ผลดีก็ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาครับเรื่องถนนบ้าง เรื่องการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวก็ดีขึ้นครับ C2 การจราจรเลย รถติดบ่อยมาก แต่ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขดีสักที B2 ดีขึ้นเรื่อยๆครับ เพราะคนก็มาเที่ยวเยอะขึ้นเนาะ รายได้ก็เพิ่มขึ้น D1 ก็จะมอบต.ครับที่เข้ามาดูแลเรื่องถนนบ้าง ชะยะบ้าง E1 ไม่มีครับ ไม่มีครับก็ไม่ได้มีผลเสียอะไรมาขนาดนั้น
ID9	รู้สึกดีค่ะ ดีเลยค่ะ เพราะทำให้แม่ค้ามีรายได้มากขึ้นจากการขายของ จากร้านต่างๆที่เปิดในบริเวณนี้ A1 ก็ไม่มีอะค่ะ น่าจะมีแต่ส่วนได้ค่ะ ทั้งในเรื่องการเผยแพร่วัฒนธรรมด้วย เรื่องเศรษฐกิจในชุมชนด้วย อันดับแรกเลยน่าจะเรื่องเศรษฐกิจค่ะ ชุมชนก็จะมีการพัฒนาขึ้นมาเนาะก็มีการพัฒนาภายในชุมชนมากขึ้น D1 มีทั้งเรื่องฝุ่น B3 และเรื่องการจราจรค่ะ ที่เจออยู่บ่อยๆ B2 ดีขึ้นมากค่ะ ผู้คนก็เริ่มกลับมาเที่ยวแล้วเนาะ รายได้ก็ดีขึ้น D1 อบต.ค่ะที่เข้ามาดูแลบ้าง E2 ไม่มีค่ะ ก็ไม่มีค่ะ
ID10	อยู่บ้านเกิดกับพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย อนุรักษ์ของโบราณตั้งแต่กำเนิดเกิดมา รู้สึกดี ชุมชนเป็นที่นับหน้าถือตา ชุมชนมีความซื่อสัตย์ต่อกันท่องเที่ยว A1 ส่งผลกระทบน้อย ไม่รู้เรื่องวัฒนธรรมประเพณีของไทย B5 ไม่มีอะไร ดีที่ได้อนุรักษ์ของโบราณ อนุรักษ์ของเก่า เมืองประวัติศาสตร์ A1 แล้วแต่ผู้นำชุมชนจัดการกันเองดีขึ้นๆ ทุกอย่างเริ่มดีขึ้น ตอนนี้อยู่ไม่มี E3 มีเล็กน้อยเรื่องขึ้นหุ้ขึ้นมา เป็นเรื่องธรรมดาไม่คิดมาก

5.1.4 Visual Display กรอบในการวิเคราะห์

ภาพ Visual Display กรอบในการวิเคราะห์

5.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความรู้สึกดีใจที่มีความรู้สึกภูมิใจที่ตนเองได้เป็นคนได้เป็นชาวบ้านที่มีบ้านเกิดถิ่นอาศัยที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก นั่นคืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาวัดไชยวัฒนาราม ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์รู้สึกดีใจที่คนในชุมชนสามารถมีรายได้มีอาชีพที่มั่นคงได้จากแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนเติบโตอย่างต่อเนื่องคนในชุมชนสามารถเลี้ยงชีพได้ แล้วคนในชุมชนก็รู้สึกดีใจเป็นอย่างมากที่ละครเรื่องบุพเพสันนิวาสก็เป็นอีกหนึ่งแรงกระตุ้นให้คนรู้จักวัดไชยวัฒนารามเพิ่มมากขึ้นและผู้คนได้เดินทางหลากหลายเข้ามาเพิ่มมากขึ้น จากการที่มีย่านนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนมากมายทำให้ชุมชนมีรายได้ที่แน่นอนเกิดพันธมิตรด้านการทำธุรกิจเกิดอาชีพให้คนในชุมชน แต่ก็ยังมีผลกระทบเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นผลกระทบด้านการจราจรติดขัด พื้นผิวถนนทรุดโทรมลงผลกระทบจากผู้คนเดินทางเข้ามาอย่างหลากหลายแต่ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบจนเป็นปัญหาระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน ทุกคนในชุมชนอยู่ร่วมกับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีความสุขและเศรษฐกิจของชุมชนตอนนี้หลังจากเหตุการณ์โควิด 19 ที่ผ่านมาก็มีการฟื้นตัวอย่างเป็นระดับคนในชุมชนจับจ่ายใช้สอยมากขึ้นนักท่องเที่ยวเริ่มเดินทางเข้ามาเพิ่มมากขึ้น ด้านความสัมพันธ์ของคนในชุมชนทุกคนได้ให้ความเห็นไปในทิศทางที่ดี ผู้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ไม่มีการทะเลาะขัดแย้ง ไม่ได้มีความรู้สึกด้านลบต่อกัน และมีการแบ่งเขตพื้นที่ของการประกอบอาชีพ

หารายได้ อาทิ ร้านอาหารไทย ร้านขายของชำต่าง ๆ ได้อย่างลงตัวไม่แออัด ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อร้านค้าอื่น ๆ และด้านความสัมพันธ์ต่อคนในชุมชนกับตัวนักท่องเที่ยวเองก็เป็นไปในทิศทางที่ดี นักท่องเที่ยวไม่ได้ก่อปัญหาใด ๆ ต่อชุมชนและคนในชุมชน คนในชุมชนก็ช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยของตัวนักท่องเที่ยว คอยให้บริการ ให้คำแนะนำในการเข้าชมโบราณสถาน ในการใส่ชุดไทยและอื่น ๆ พร้อมทั้งช่วยเหลือหากมีปัญหาและสุดท้ายนอกจากชุมชนจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวแล้วทางชุมชนยังได้เผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามของไทยไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการไหว้วัฒนธรรมอาหารการกินการแต่งกายความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสน่ห์ของชาวไทยที่ได้ฝากไว้ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้พบเห็นเกิดความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวที่ประเทศไทยอีก

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

หลังจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น จึงได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลและสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา วัดไชยวัฒนาราม

มีคุณภาพชีวิตปานกลางสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคค่อนข้างครบครัน เมื่อเกิดปัญหาก็มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดูแลบ้างเป็นบางครั้ง แต่ปัจจุบันก็ยังมียังมีปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามมาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ อาทิเช่นปัญหาการจราจรติดขัด กลุ่มตัวอย่างบางคนเสนอแนะว่าอยากให้ตำรวจจราจรมาช่วยอำนวยความสะดวกในส่วนนี้ หรือจะเป็นปัญหาฝุ่นควันตามท้องถนน ที่ส่งผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยที่อยู่บริเวณริมถนน โดยรวมแล้วคุณภาพชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา วัดไชยวัฒนารามนั้น อยู่ในภาพรวมที่ปานกลาง ผู้คนใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างสะดวก มีรายได้จากภาคการท่องเที่ยว สาธารณูปโภคเพียงพอต่อความต้องการทั้งกับคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพจิตร ประดิษฐ์ผล เรื่องคุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์ กรณีศึกษา โฮมสเตย์บ้านปราสาท อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา ได้สรุปผลของงานวิจัยว่า การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวนอกจากจะช่วยกระจายรายได้และทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้นแล้วยังทำให้คุณภาพชีวิตด้านสังคมดีขึ้นด้วย (Praditpol, P., 2010)

6.2 ทักษะของคนในชุมชน โดยผู้วิจัยของแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

6.2.1 ทักษะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว

จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและรับฟังข้อคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้ให้ความเห็นสรุปว่ารู้สึกดีมีทัศนคติด้านบวกต่อแหล่งท่องเที่ยวเพราะนอกจากแหล่งท่องเที่ยวนี้จะสร้างชื่อเสียงให้กับคนในพื้นที่แล้วแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ยังเป็นแหล่งเศรษฐกิจหลักที่ทำให้คนในชุมชนเกิดรายได้เกิดอาชีพที่มั่นคงสามารถสร้างรายได้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้ นอกจากนั้นผู้คนในพื้นที่ยังรู้สึกภูมิใจที่ได้อาศัยอยู่ในแหล่งบ้านเกิดตนเองสามารถทำงานและหาเลี้ยงชีพได้ในถิ่นฐานบ้านเกิดตนเองไม่ต้องเดินทางออกไปทำงานที่ไกล ๆ บ้านเกิด สร้างความอบอุ่นความผูกพันความสำนึกรักบ้านเกิด และแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา วัดไชยวัฒนาราม ก็ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นอกจากจะให้นักท่องเที่ยวได้มาถ่ายรูปแล้วก็ยังเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามของไทยไม่ว่าจะเป็นความอ่อนน้อมถ่อมตนความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนในพื้นที่ที่เป็นเสน่ห์ของชาวไทยที่นักท่องเที่ยวทางลกรัก ตลอดจนสร้างความรักความผูกพันกับแหล่งท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรภรณ์ จันทระภา เรื่อง การศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนตำบลบางกระบือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี กล่าวว่า การสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมอาชีพให้คนในชุมชน ทำให้ทัศนคติของคนในชุมชนอยู่ในระดับที่ดี (Jantarakhad, P., 2022)

6.2.2 ทักษะที่มีต่อนักท่องเที่ยว

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกดี ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวไม่มีความรู้สึกหรือว่าทัศนคติที่มีด้านลบต่อนักท่องเที่ยว เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างและคนในพื้นที่มองว่านักท่องเที่ยวเป็นบุคคลที่สำคัญเป็นบุคคลที่เดินทางมาท่องเที่ยวและนำเงินมาให้กับคนในพื้นที่ เป็นบุคคลที่กระตุ้น

เศรษฐกิจทำให้คนในพื้นที่เกิดรายได้เกิดอาชีพที่มั่นคง และนอกจากนี้นักท่องเที่ยวก็ยังเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เคารพกฎของสังคมเคารพต่อวัฒนธรรมประเพณีไทยไม่รบกวนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สามารถอยู่ร่วมกับคนในชุมชนได้อย่างสงบสุขและยังสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวอีกด้วย

6.3 การออกแบบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท่องเที่ยววัดไชยวัฒนาราม

6.3.1 ด้านร่างกายและจิตใจ

จะต้องมีหน่วยงานด้านสาธารณสุขชุมชนเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน และการป้องกันเชื้อโรคติดต่อ และการตรวจสุขภาพให้แก่คนในชุมชนท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากชุมชนท่องเที่ยวจะต้องพบปะนักท่องเที่ยวและคนจำนวนมากอยู่ทุกวันมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคที่สามารถติดต่อกันได้

6.3.2 ด้านการจัดการการจราจร

ควรมีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร ลงพื้นที่อยู่ประจำบริเวณถนนหน้าวัดไชยวัฒนารามเพื่อดูแลการจราจรบริเวณดังกล่าว จะทำให้เกิดความเป็นระเบียบและลดปัญหาการเกิดอุบัติเหตุในบริเวณรอบชุมชน และตรวจสอบคุณภาพของถนนในบริเวณดังกล่าว มีการวางแผนการจัดการซ่อมแซมในส่วนถนนที่ทรุดโทรมเพื่อการเดินทางที่ปลอดภัยภายในชุมชนท่องเที่ยว

6.3.3 ด้านบริหารจัดการร้านค้า

ดำเนินการทางการตลาดกับสินค้าทางการท่องเที่ยว ให้ผู้ที่สามารถให้ความรู้ด้านการตลาดแก่คนในชุมชน เพื่อให้แม่ค้าบริเวณดังกล่าวเข้าใจเรื่องของการการสร้างพันธมิตรทางการค้าร่วมกัน ให้เกิดการร่วมมือกันในการค้าขาย ทำให้ลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาในการออกแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถมีสินค้าที่หลากหลายและมีรูปแบบเอกลักษณ์ที่ทันสมัยมากขึ้น

7. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาทัศนคติและคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ภายในอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา เพื่อออกแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

8. เอกสารอ้างอิง

- Community Development Department. (1994). *Community Information of Bangkok*. Community Development Department: Bangkok.
- Hamsupho, S. (2000). *Population and Quality of Life Development*. O.S. Printing House: Bangkok.
- Jantarakhad, P. (2022). Study on Attitudes and Participation in Tourism Management by the Bang Krabue Community, Sam Khok District, Pathum Thani Province. *Phetchabun Rajabhat Journal*, 24(2).
- Kitthisongkhram, S. (2018). *Effective television drama broadcasting model of Buppesannivas influencing tourists' behavior in cultural tourism at Wat Chaiwatthanaram for effective community economic development*. Ramkhamhaeng University Journal of Business Administration and Social Sciences.
- Praditpol, P. (2010). *Research on Quality of Life in Homestay Tourism Communities: A Case Study of Ban Prasat Homestay, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province*. Thailand Research Fund, 2010.

- Sukkitbovorn, S. (2002). **Social Psychology: Theory and Practice**. Suwiriya Sarn Publishing: Bangkok.
- Suwan, Prapa-pen. (1977). **Attitudes, Measurement of Change, and Health Behavior**. Bangkok: Thai Watana Panich.
- The Fine Arts Department. 2000. **Guide to Ayutthaya Historical Park**. Bangkok: Srimuang Printing.
- UNESCO. (1981). **Indicator of Environmental Quality and Quality of life**. Research and Social Science. No 38. Paris